

Kanclerz z Bawarii. Marcus Söder w walce o nominację kanclerską chadeków

Lidia Gibadło

Strategia walki z pandemią COVID-19 przyjęta w Bawarii przyczyniła się do wzrostu popularności jej premiera i szefa Unii Chrześcijańsko-Społecznej (CSU) Marcusa Södera. Wzmacnia to jego szanse na uzyskanie nominacji kanclerskiej z ramienia chadecji w nadchodzących wyborach do Bundestagu. Wybór Södera oznaczałby zwiększenie wpływów CSU i w dłuższej perspektywie mógłby skomplikować relacje z Chrześcijańską Unią Demokratyczną (CDU).

Rezygnacja Annegret Kramp-Karrenbauer ze stanowiska szefowej CDU w lutym br. oznaczała ponowne otwarcie rywalizacji o przewodnictwo w obozie chadecji i konieczność wyznaczenia kandydata na kanclerza w wyborach parlamentarnych w 2021 r. Do uzyskania nominacji potrzebna jest zgoda bawarskiej CSU, która współtworzy z CDU wspólną frakcję w Bundestagu. Chadecy na swojego kandydata wyznaczali najczęściej przewodniczącego CDU, jedynie w 1980 i 2002 r. nominację uzyskali przewodniczący CSU – Franz Josef Strauß i Edmund Stoiber. W nadchodzących wyborach chadecy mogą ponownie zdecydować się na taki krok. Tym razem szanse na uzyskanie nominacji ma Marcus Söder: 53-letni działacz CSU, od 2007 r. członek bawarskiego rządu, który w 2018 r. objął funkcję premiera Bawarii, a następnie przewodnictwo partii.

Zalety bawarskiej kandydatury. Najmocniejszym argumentem za nominacją dla Södera jest pozytywna ocena walki z pandemią realizowanej przez rząd CSU-Wolni Wyborcy w Bawarii. W tym przygranicznym landzie stwierdzono pierwszy przypadek COVID-19 w RFN, [odnotowano tam także największą liczbę zachorowań i zgonów spowodowanych wirusem](#). Władze regionalne zdecydowały o szybkim przyjęciu najsurowszych w Niemczech obostrzeń. Wprowadzono stan katastrofy naturalnej, w ramach którego Bawaria jako jeden z pierwszych landów zamknęła szkoły oraz zastosowała ograniczenia w przemieszczaniu się. Mimo restrykcyjnych przepisów mieszkańcy landu dobrze ocenili działania bawarskiego rządu: według badań instytutu Infratest dimap w maju popierało je 87% ankietowanych. Strategia władz

regionalnych spotkała się również z uznaniem na szczeblu federalnym, czego wyrazem był wzrost popularności Marcusa Södera. Badania instytutu Forschungsgruppe Wahlen wskazują, że jest on drugim po Angeli Merkel najlepiej ocenianym politykiem: w skali od -5 do +5 pkt. jest oceniany na 2 pkt., co oznacza wzrost o 1,9 pkt. od lutego br. Pozycję lidera CSU wzmacniają również problemy wizerunkowe jego potencjalnych konkurentów z CDU. Jednym z nich jest Armin Laschet, premier Nadrenii Północnej-Westfalii (NRW), drugiego landu pod względem liczby zachorowań i zgonów w wyniku COVID-19. Od początku pandemii Laschet reprezentował odmienne podejście do walki z wirusem, sprzeciwiając się przyjmowaniu restrykcyjnych obostrzeń i postulując szybkie zniesienie obowiązujących. Powstałe w czerwcu ognisko koronawirusa w zakładach przetwórstwa mięsnego Tönnies na terenie NRW podważyło jednak tę strategię. Rząd regionalny zebrał negatywne oceny za zbyt późne zaangażowanie w próbę opanowania sytuacji epidemicznej na terenie przedsiębiorstwa. Laschet jest krytykowany także za wypowiedź sugerującą, że winę za rozprzestrzenienie wirusa ponoszą zatrudnieni w zakładach Tönnies pracownicy z Bułgarii i Rumunii. Wydarzenia ostatnich tygodni podważyły w efekcie jego opinię jako sprawnego zarządzającego w czasach kryzysu. Słabością dwóch pozostałych konkurentów Södera – byłego szefa parlamentarnej frakcji CDU/CSU Friedricha Merza i szefa komisji spraw zagranicznych Bundestagu Norberta Röttgena – jest fakt, że nie pełnią ważnego stanowiska we władzach federalnych lub landowych. Wykluczenie z kierowania walką

BIULETYN PISM

z pandemią uniemożliwia im zaprezentowanie zdolności przywódczych i zmniejsza obecność w mediach.

Za kandydaturą Södera przemawia również poparcie, na jakie mógłby liczyć wśród chadeków popierających powrót do konserwatywnego etosu partii po wyborze nowego lidera CDU i zakończeniu kadencji Angeli Merkel. Wybór Södera byłby wyraźnym sygnałem odświeżenia prawicowego wizerunku partii, co [mogłoby pomóc jej odzyskać część elektoratu, który utraciła na rzecz AfD](#). Podczas ostatnich wyborów do Bundestagu spośród wyborców, którzy zrezygnowali z głosowania na CDU/CSU, 24,8% poparło skrajną prawicę.

Nominacja Södera byłaby również korzystna w kontekście [rywalizacji z Zielonymi](#), najpoważniejszymi konkurentami CDU/CSU w wyborach parlamentarnych. Badania wskazują, że konkurując o stanowisko kanclerza RFN, Söder jako jedyny polityk chadecji może wygrać z Robertem Habeckiem, jednym z liderów Zielonych i ich potencjalnym kandydatem na stanowisko kanclerza. Ponadto zapowiedzi reformy podatku drogowego, powołania odrębnego budżetu klimatycznego oraz poparcie dla szybszego wygaszenia energetyki węglowej, które znalazły się w deklaracjach Södera, są sygnałem, że premier Bawarii jest otwarty na ustępstwa w sprawie ambitniejszych założeń polityki klimatycznej RFN. Takie stanowisko mogłoby ułatwić zawarcie koalicji między chadecją a Zielonymi na poziomie federalnym.

Ryzyko kandydatury Södera. Choć nominacja dla premiera Bawarii może być korzystna dla chadecji, nie jest jasne, jak ta decyzja wpłynie na wzajemne relacje obu partii wchodzących w skład sojuszu (tzw. Unii). [Do tej pory dominującą rolę odgrywała CDU, która prowadzi działalność we wszystkich niemieckich landach poza Bawarią, gdzie chadecję reprezentuje CSU](#). Niewykluczone, że wybór Södera skłoni CSU do podjęcia prób zwiększenia swoich wpływów w ramach Unii, np. dzięki pozyskaniu większej liczby ministerstw w rządzie federalnym. Mogłoby to wywołać sprzeciw ze strony liderów chrześcijańskich demokratów w pozostałych landach, które nie mogą liczyć na podobnie uprzywilejowaną pozycję w strukturach federalnych.

Rozdzielenie funkcji przewodniczącego CDU i kanclerza RFN może doprowadzić do ponownego osłabienia pozycji szefa partii. Przejęcie funkcji liderki CDU przez Kramp-Karrenbauer i jednoczesne zachowanie stanowiska szefowej niemieckiego rządu przez Angelę Merkel nie wzmocniło autorytetu nowego kierownictwa. Ostatecznie niezdolność do wyegzekwowania decyzji zarządu federalnego od członków CDU w Turynii doprowadziła do

[wewnątrzpartyjnego kryzysu i rezygnacji Kramp-Karrenbauer w lutym br.](#) Dodatkowo Söder, niebędący członkiem CDU, nie mógłby uczestniczyć w spotkaniach zarządu federalnego. Oznaczałoby to brak wpływu na najważniejsze decyzje dotyczące największego ugrupowania koalicyjnego i osłabiło pozycję kanclerza.

Na nominację kanclerską musi się zdecydować przede wszystkim sam Söder. Lider CSU do tej pory nie zapowiedział, że będzie ubiegał się o kandydaturę, deklarując, że skupia się przede wszystkim na polityce landowej. Za rezygnacją z ambicji kanclerskich przemawia stabilna pozycja Södera na stanowisku szefa regionalnego rządu i lidera CSU, a także perspektywa wieloletniego sprawowania obu tych funkcji. W przypadku porażki w wyborach federalnych autorytet Södera zostałby poważnie osłabiony, co w skrajnym scenariuszu mogłoby oznaczać nawet koniec jego kariery politycznej.

Wnioski. Czynnikiem, który przesądzi o decyzji Södera, będzie zadowolenie opinii publicznej z działań rządu Angeli Merkel w walce z pandemią. Skuteczna ochrona niemieckiej gospodarki przed skutkami kryzysu gospodarczego oraz realizacja celów niemieckiej prezydencji w UE pomoże utrzymać notowania chadecji na poziomie 35–38%. Wysokie poparcie dla CDU/CSU na pół roku przed wyborami mogłoby przekonać Södera do przystąpienia do rywalizacji o kanclerską nominację.

Jeśli premier Bawarii zdecyduje się na taki krok, jego rywalem będzie nowy przewodniczący CDU. Niewykluczone, że Armina Lascheta – dotychczas najpoważniejszego kandydata do objęcia tego stanowiska – zastąpi federalny minister zdrowia Jens Spahn, obecnie popierający Lascheta i ubiegający się o stanowisko sekretarza generalnego CDU. Przemawia za tym wzrost jego popularności dzięki zaangażowaniu w walkę z pandemią. Dysponując mniejszym doświadczeniem politycznym, Spahn może być skłonny ustąpić i zgodzić się na nominację dla Södera.

Ewentualne zwycięstwo w wyborach i objęcie przez Södera funkcji kanclerza nie będzie oznaczać znaczących zmian w polityce europejskiej RFN. Niemcy utrzymają wówczas dystans wobec francuskich pomysłów pogłębienia integracji europejskiej, ale jednocześnie będą kontynuować realizację planu pomocy gospodarczej dla UE, który wspiera Angela Merkel. Zmianie nie ulegnie także dążenie do zachowania sojuszu z USA i poparcie dla wzmocnienia Bundeswehry. Nowy kanclerz może być skłonny poprzeć utrzymanie sankcji wobec Rosji. Ze względu na [znaczenie relacji handlowych z Chinami dla gospodarki RFN](#) Söder będzie jednak ostrożny wobec zainicjowania ostrzejszego kursu wobec Chin.